

PROJECTE GAT FER

Introducció

El gat salvatge o gat fer (*Felis silvestris silvestris*) és l'únic representant de la família dels felins a Catalunya, però alhora un dels mamífers més desconeguts de casa nostra, tant pel que fa a la seva àrea de distribució com a la mida o l'evolució de les seves poblacions. El Projecte Gat Fer es va iniciar l'any 2013 gràcies a un equip de voluntaris que tenien l'objectiu d'investigar quines localitats de la comarca estaven habitades pel gat salvatge. Mitjançant la tècnica del trampeig fotogràfic, en què s'utilitzen càmeres que es disparen de forma automàtica quan detecten moviment, el Projecte ha detectat la presència de gat fer a diversos punts de la comarca, com el Lluçanès o el Bisaura. En aquestes dues poblacions, a més, es va poder estimar la densitat. Per altra banda, les dades recollides també han permès conèixer millor la distribució i abundància relativa de les diferents espècies de mamífers, així com calcular els seus patrons d'activitat. Durant els anys 2018 i 2019 el Projecte ha intentat teixir una xarxa de col·laboració amb grups que estudien el gat salvatge a altres indrets de Catalunya, i així mirar d'estudiar aquesta espècie al conjunt del país. A continuació es detallen els objectius específics i els resultats obtinguts.

Objectius

1. Conèixer millor la distribució geogràfica del gat fer a Catalunya i estimar la densitat de les seves poblacions.
2. Estudiar el grau d'introgressió genètica causada pels aparellaments amb gats domèstics.
3. Promoure el coneixement de l'espècie i les amenaces per la seva conservació entre la societat mitjançant la divulgació.

Campanya 2018

Durant la primera meitat de l'any 2018 es va mostrejar la zona de les Guilleries mitjançant 14 càmeres, repartides equitativament entre les meitats nord i sud del pantà de Sau. Malgrat que no es va aconseguir detectar cap individu de gat fer, en Marià Serrat (Universitat de Girona) va elaborar el seu [Treball de Final de Grau](#) a partir dels resultats obtinguts.

A finals d'any, l'article on es va recollir l'anàlisi de les dades recopilades des de l'any 2015 al Lluçanès i al Bisaura va sortir publicat al Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural ([Sayol et al., 2018](#)). A la **Figura 1**, present a l'article, s'observa com el gat fer només va aparèixer en un 2% de les deteccions de mamífers, de mitjana.

L'estiu del 2018 va començar el mostreig del massís del Montseny, on es pretenia millorar el coneixement sobre les espècies de carnívors que habiten el Parc Natural, en relació a la seva

distribució, abundància relativa i patrons d'activitat. Es van seleccionar 18 punts de mostreig dins l'espai protegit, intentant cobrir la major part possible de les comunitats forestals que conformen el massís.

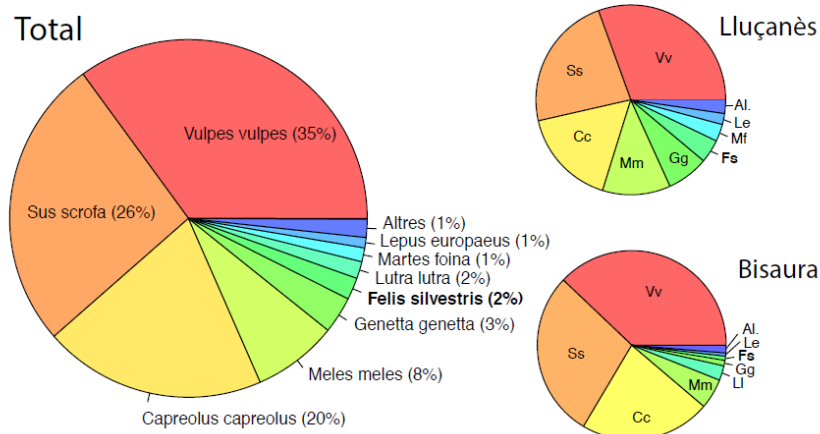

Figura 1. Percentatge de deteccions de cada una de les diferents espècies respecte el total de deteccions de mamífers. A la part dreta, de dalt a baix, les zones del Lluçanès i del Bisaura. A la part esquerra, el total resultant de la combinació dels resultats d'ambdues zones.

Campanya 2019

L'any 2019 va començar amb una gran notícia, ja que la Fundació Barcelona Zoo premiava el Projecte amb una beca Antoni Jonch que permetria augmentar esforços dirigits a actualitzar la distribució del gat fer a Catalunya. El treball es va desenvolupar en dues direccions: per una banda, es va intentar recollir el major nombre possible de citacions existents, ja fos a través del portal Ornitho o bé contactant diferents entitats naturalistes i aficionats que havien dut a terme estudis mitjançant trampeig fotogràfic; per l'altra, es van mostrejar més de 40 punts de la Catalunya central, coincidint amb localitats que podrien suposar el límit de la distribució del gat salvatge a la meitat nord de Catalunya.

Així doncs, durant la primera meitat de l'any 2019, no només va continuar el seguiment de carnívors al Parc Natural del Montseny, sinó que també es van mostrejar zones de l'Anoia, del Bages o del Moianès gràcies al treball d'un bon nombre de voluntaris. A partir del setembre, es van anar retirant els aparells i es van analitzar el conjunt de dades recollides, donant lloc a la [memòria de la Beca Antoni Jonch 2019](#). D'entre els resultats que hi apareixen, destaca el mapa (**Figura 2**), elaborat per en Ferran Sayol, on es mostra la distribució actualitzada del gat fer a partir de 113 citacions de l'espècie obtingudes a partir d'Ornitho (1993-2019) i de 83 noves citacions provinents de persones i entitats naturalistes (2008-2019) o de les 40 càmeres

instal·lades pel Projecte (2018-2019) gràcies a la beca rebuda, així com al suport de la Institució Catalana d'Història Natural i de la Diputació de Barcelona.

A més, les dades recollides exclusivament al massís del Montseny van ser utilitzades per a l'elaboració de dos documents: el Treball de Final de Màster d'en Marc Vilella, centrat en l'anàlisi dels patrons d'activitat dels carnívors i la seva relació amb els petits mamífers, i la memòria tècnica sobre l'Estudi de la comunitat de carnívors del Parc Natural del Montseny, a petició de la Diputació de Barcelona. Per últim, les dades recopilades dins el Parc del Castell de Montesquiu van servir per elaborar una [memòria tècnica](#) sobre els carnívors d'aquest espai. Per altra banda, els entorns del Parc del Castell de Montesquiu també van servir per organitzar una [Jornada de presentació del Projecte Gat Fer](#) durant el mes d'abril, emmarcada dins les sortides tècniques a projectes de camp incloses al programa de cursos de la ICHN.

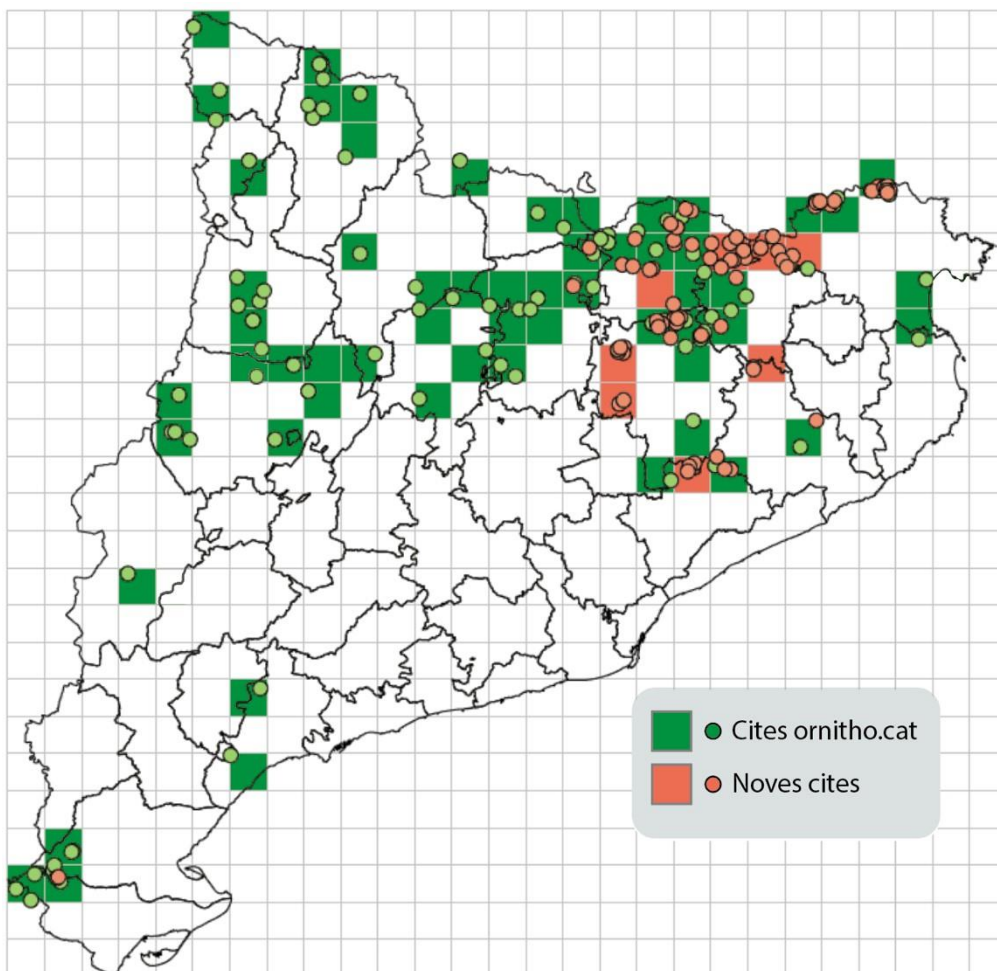

Figura 2. Mapa de Catalunya, amb la ubicació de les deteccions de gat salvatge del portal Ornitho (punts verds) i de les noves cites recopilades gràcies a la beca Antoni Jonch (punt vermells). Al mapa també s'indiquen les quadrícules 10x10 km on s'ha detectat l'espècie.

Estat del projecte

Després d'haver mostrejat bona part de la comarca d'Osona i zones concretes de comarques veïnes, s'ha detectat gat fer en 4 zones geogràficament diferenciades: Barretó (Vidrà), Bisaura, Lluçanès i massís del Montseny. En dues d'aquestes, s'ha intentat estimar la densitat de la població, obtenint valors d'entre 2 i 4 individus / 10 km². El Projecte també ha corroborat que el gat fer és força menys freqüent que la majoria de carnívors amb qui cohabita al llarg de la seva àrea de distribució: la guineu, la fagina, el teixó o la geneta (**Figura 3**).

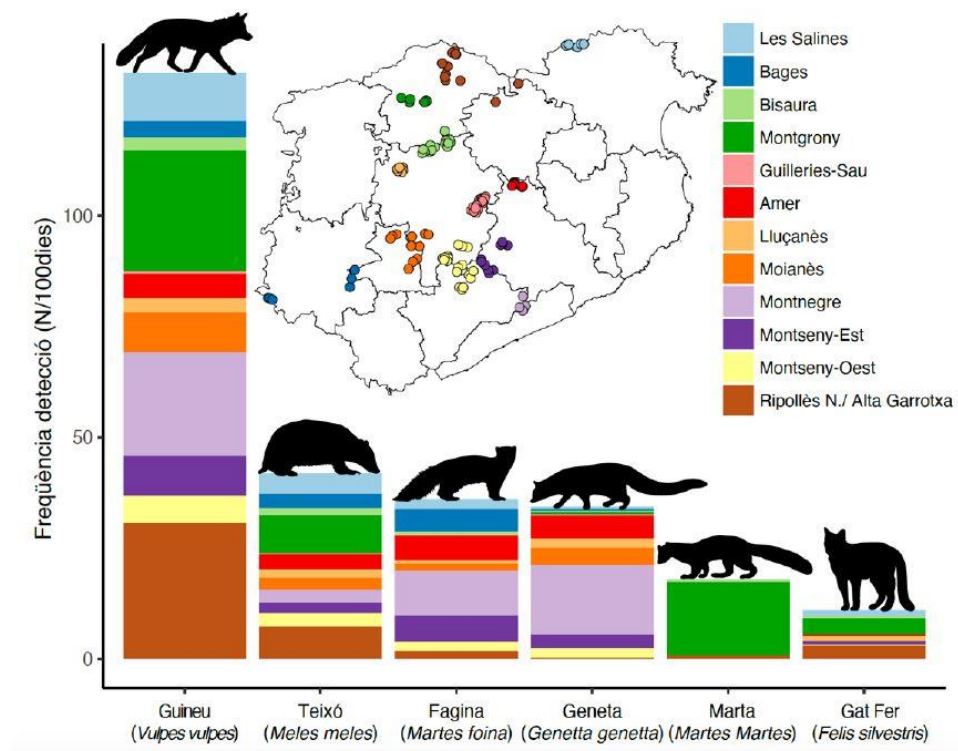

Figura 3. Freqüència de detecció (nº de deteccions / 100 dies) acumulada de les sis espècies de carnívor estudiades a les 12 zones de seguiment que apareixen al mapa.

A més, establint un interval mínim de 30 minuts entre dues deteccions de gat fer per tal de considera-les com a independents, el Projecte Gat Fer ha obtingut més de 100 contactes de l'espècie des dels seus inicis. Aquest valor relativament alt ha permès calcular el patró d'activitat de l'espècie amb certa fiabilitat, observant un pic d'activitat al voltant del capvespre i considerant que el felí pot aparèixer esporàdicament en hores diürnes (**Figura 4**).

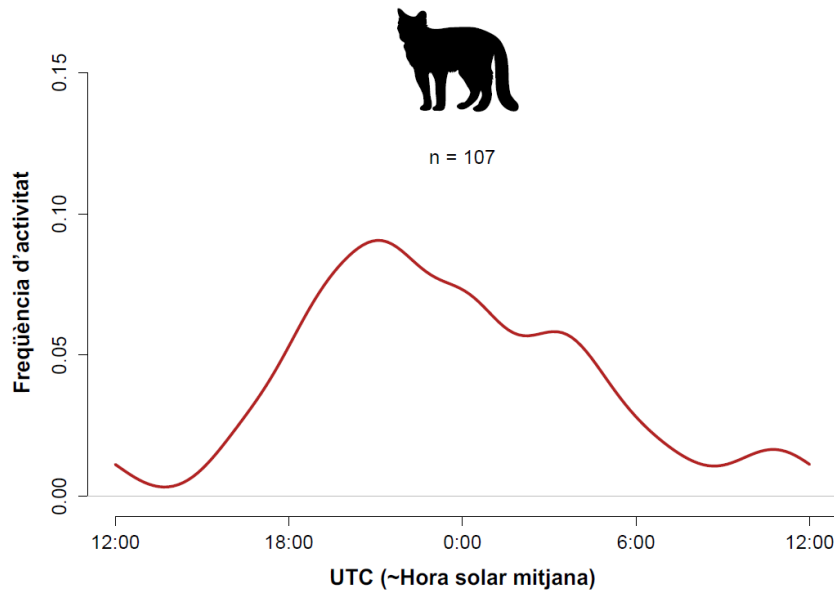

Figura 4. Patró d'activitat diària del gat fer.

Previsió pel 2020

L'any 2020 també ha començat amb una bona notícia, el Projecte Gat Fer participarà en l'Estudi de la comunitat de carnívors de les Guillerries, guardonat amb la primera edició del Premi de Recerca Guillerries que organitza la Càtedra de l'Aigua, Natura i Benestar compartida entre la Universitat de Girona i la Universitat de Vic. Gràcies a aquest mostreig, en relació al gat fer, es podrà intentar trobar evidències de connectivitat entre les poblacions del Prepirineu i del massís del Montseny.

Per aquest mateix any, el Projecte té la intenció de posar en pràctica una metodologia estàndard de trampeig fotogràfic que permeti avaluar de manera fiable la densitat de les espècies de carnívors i conèixer com evolucionen les poblacions conegudes de gat fer a partir de reproduir el mateix disseny de mostreig any rere any. A més, també té interès en participar a l'estudi liderat per en Pau Federico que, a nivell català, té l'objectiu de conèixer el grau d'introgressió genètica que pateixen les poblacions de gat fer, una de les principals amenaces de l'espècie, gràcies a l'anàlisi genètic de mostres no invasives, principalment excrements. S'intentarà vincular els transectes de recollida de mostres amb les parcel·les de seguiment permanent de carnívors per tal d'obtenir densitat i genètica del gat fer a una mateixa zona. Dues d'aquestes zones seran, en principi, el Parc Natural del Montseny i el Parc del Castell de Montesquiú.

Per últim, durant aquest 2020, també hi ha la previsió de començar a desenvolupar un taller educatiu amb l'objectiu de donar a conèixer el gat fer i les problemàtiques associades a la seva conservació. El taller estaria adreçat a persones de totes les edats però posant una èmfasi especial en el públic escolar.